

V. Activitat institucional

Inauguració del curs

El 22 d'octubre de 2019 va tenir lloc a la Sala Prat de la Riba de l'Institut d'Estudis Catalans la sessió inaugural del curs 2019-2020.

Eduard Vallès, membre de la Secció Històrico-Arqueològica, impartí la lliçó inaugural, titulada «Picasso i la cultura catalana: notes artístiques, humanes i literàries». L'acte, presidit per Mariàngela

Vilallonga, consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya; Mario Conoci, síndic de l'Alguer, i per l'Equip de Govern de l'IEC, també va incloure un discurs del president de l'Institut, Joandomènec Ros, i la lectura de la *Memòria* del curs anterior a càrrec del secretari general de l'IEC, Josep Enric Llebot. La sessió es va cloure amb l'actuació del grup musical Tornaveus.

Discurs del president de l'Institut d'Estudis Catalans

Honorable consellera de Cultura, Il·lustríssim Senyor Síndic de l'Alguer, vicepresidents i secretari general de l'Institut, presidents de les seccions de l'Institut i de les societats filials, presidents de les acadèmies catalanes, secretari general de Cultura i directora general de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya, presidenta del CONCA, director del Museu Nacional de Catalunya, directors de les fundacions i de centres, membres i treballadors de l'Institut, senyores i senyors, bon vespre a tothom.

Cal que comenci lamentant la mort, aquest passat dissabte, de qui va ser president de l'Institut d'Estudis Catalans durant dos mandats, del 2005 al 2013, Salvador Giner de San Julián, sociòleg i home cultíssim que va fer molta feina i

molt bona des del seu càrrec a l'IEC, com abans ho havia fet per la sociologia espanyola i catalana, i la sociologia en general: els seus llibres segueixen editant-se avui en moltes llengües a més del català i l'espanyol. Els demanaré un minut de silenci en memòria del president Giner.

(Es fa un minut de silenci.)

Inaugurem avui solemnement el curs acadèmic 2019-2020, el que farà cent tretze de la història de l'Institut d'Estudis Catalans, que és l'Institut de les ciències i les humanitats i l'acadèmia de la llengua catalana de tots els països de llengua i cultura catalanes. M'acompanyen a la taula dues persones molt relacionades amb aquesta casa. La consellera Vilallonga hi era també l'any passat, com a vicepresidenta de l'Institut, i avui hi és

com a consellera de Cultura, que és un dels departaments de la Generalitat que finança les activitats de l'Institut. D'altra banda, el síndic Conoci representa el municipi de l'Alguer, que ara fa dos anys va cedir a l'Institut uns espais adients per a hostatjar la nostra delegació a la Barceloneta de Sardenya. Estem ben contents de tenir-los els dos aquí, copresidint aquest acte inaugural.

M'hauran de permetre que, una vegada més en un acte inaugural de curs, i aquest serà el tercer, faci un esment a la situació política actual. Després de dos anys d'empresonament suposadament preventiu de membres del Govern de Catalunya, de la presidenta del Parlament i dels presidents de dues organitzacions cíviques del país, el Tribunal Suprem que els ha jutjat acaba de fer pública una sentència que és, a criteri de l'Institut, qualsevol cosa menys justa, com tampoc no ho fou el judici. Així ho hem fet arribar a l'opinió pública la setmana passada, en una declaració que tenen ara projectada i que, si m'ho permeten, els llegiré.

L'Institut és una institució acadèmica, dedicada a la recerca i l'estudi, i podria semblar que, en democràcia, tot el que està relacionat amb el joc polític queda lluny de les nostres activitats fonamentals. Però a més del vessant acadèmic, l'Institut té també un vessant de país, que es remunta al moment mateix de la seva fundació per Enric Prat de la Riba el 1907, vessant que conviu perfectament

amb el científic i d'estudi, i al qual no volem renunciar. És per això que personalment m'indigna el contingut de la sentència, com entenc que indigna els membres i treballadors de l'Institut i els socis de les seves societats filials, no només per allò que suposa per a les persones condemnades, sinó perquè demostra una vegada més que no es volen entendre, ni des de la judicatura ni des del Govern de l'Estat espanyol, les reclamacions justes de Catalunya.

Per si la situació de violència que aquests dies s'està vivint a Catalunya, i especialment a Barcelona, com a resposta popular a la sentència no fos prou motiu de preocupació, fa pocs dies ens va deixar, com els he dit en començar, el president Salvador Giner. Lamentem la seva mort i la d'altres membres de l'IEC que s'han produït enguany, i com que som homes i dones de ciència i no creiem en malastrugances, ni la situació política actual ni el dol per la pèrdua de membres tan estimats ens faran defallir en les nostres activitats de recerca i difusió de la ciència, que és el que sempre ha fet l'Institut, i en circumstàncies molt més desfavorables.

En qualsevol cas, i després d'aquest excurs, els recordaré que enguany se celebrarà el centenari de la Unió Acadèmica Internacional (UAI), i l'Institut, que en forma part des del 1922, hi presentarà alguns dels projectes de recerca que dirigeix, promoguts per aquesta federació d'acadèmies, com a prova de la bona

tasca investigadora dels nostres membres. Formem part també d'una altra federació d'acadèmies, l'ALLEA (All European Academies), i hi tenim representants al Consell Directiu i en grups de treball. Afegiré aquí que he fet arribar a aquestes federacions d'acadèmies la versió anglesa del manifest que denuncia els abusos jurídics del Procés.

Alguns presidents de societats filials de l'Institut han presidit i presideixen actualment societats europees de les seves especialitats. L'Institut acull en aquesta Casa de Convalescència el nucli mediterrani de l'Academia Europaea, que aquesta mateixa setmana hi celebrarà la seva reunió anual. Aquests són només alguns dels exemples que mostren l'activitat internacional de l'Institut, als quals cal afegir la celebració de congressos internacionals aquest passat curs o previstos per a l'actual (sobre vitralls, sobre ciutats mediterrànies, sobre mobilitat al llarg de la història, sobre economia —dos congressos— etc.).

Els membres de l'Institut duen a terme diferents projectes de recerca, d'abast divers; em complau fer esment només d'alguns que considero importants. Enguany hem publicat la *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana*, que és la tercera de les gramàtiques normatives que ha produït la Secció Filològica. Ens acaba de ser concedit un finançament dins dels programes POCTEFA (Programa INTERREG V-A Espanya-França-Andor-

ra) per a digitalitzar el projecte Catalunya Carolíngia. És a punt de concloure el projecte «Natura, ús o abús? Llibre blanc de la gestió de la natura als Països Catalans. 40 anys després de la publicació», i és a punt d'iniciar-se el projecte BioGenoma dels Països Catalans. El detall d'aquests i altres projectes de recerca, ja acabats o en execució, es pot consultar en el web de l'Institut, que acull també molta informació de la nostra activitat.

Totes aquestes activitats de recerca, les publicacions de l'Institut, l'organització de jornades, congressos i actes diversos, les podem fer gràcies al finançament de la Generalitat de Catalunya, en especial dels departaments d'Empresa i Coneixement i de Cultura, de la Diputació de Barcelona i del Ministeri de Cultura, a més dels ingressos propis. Malgrat la situació econòmica desfavorable, maldarem per mantenir i àdhuc augmentar el pressupost per a l'any 2020.

Acabo aquest parlament insistint que, malgrat el Cafarnaüm social i polític en què ens trobem immersos, l'Institut d'Estudis Catalans seguirà treballant per donar compliment a allò que demanava Enric Prat de la Riba en el document fundacional de l'IEC, el 1907; cito textualment: «produir ciència i facilitar la investigació que dugui a saber directament tot el que tenim de propi; constituir-nos com un centre d'investigació metòdica que supleixi les deficiències produïdes més per falta de mitjans i d'organització que no

pas de persones competents, i assessorar el Govern, com a nucli científic, en tot el que pugui convenir a les urgents demandes d'aquesta terra». Els membres de

l'Institut, els socis de les societats filials i els treballadors de la casa estem compromesos a fer realitat aquest desideràtum del nostre fundador. Moltes gràcies.